El jurat va valorar la seva doble dimensió de creador i promotor de la cultura catalana

Marià Villangómez obté el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes

Poeta, traductor, prosista i ànima de l'Institut d'Estudis Eivissencs

El Premi d'Honor de les Lletres Catalanes 1989 ha estat atorgat a Marià Villangómez. Poeta, traductor, prosista i promotor d'iniciatives culturals, aquest eivissenc de setanta-sis anys té un sòlid prestigi en el món literari català. L'atribució del premi a Villangómez constitueix un estímul per a tots aquells que a Eivissa treballen per la cultura dels Països Catalans

A.A. / C.S.

BARCELONA — L'escriptor eivissenc i promotor d'iniciatives culturals Marià Villangómez, de setanta-sis anys, ha estat guardonat amb el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes del 1989. En l'absència del guardonat, l'acte de proclamació del premi es va reduir a la lectura del veredicte i a unes breus paraules de l'escriptor mallorquí, membre del jurat, Josep Maria Llompart: "Villangómez ha treballat per la cultura pròpia d'Eivissa, de manera sempre molt discreta i defugint el protagonisme, i ha realitzat una obra literària extremadament valuosa".

Marià Villangómez, des de la seva casa d'Eivissa, va declarar a l'AVUI ahir al vespre que la notícia que li havia estat atorgat el premi li produïa una gran sorpresa. "No m'ho esperava —va afirmar—, i ara em sento molt agraït, perquè hi ha molta gent que es mereix el premi i me l'han donat a mi". El jurat va destacar la tasca del poeta com a animador cultural a Eivissa; ell, però, no creu que aquesta tasca hagi tingut ressò fora de l'illa: "Fora d'Eivissa es coneix més la meva obra literària, nou llibres de poesia, nou de versions poètiques, de l'anglès i del francès, principalment, i algunes obres de prosa, i penso que també deuen haver tingut un pes important en la decisió del jurat".

MIQUEL ANGLARILL

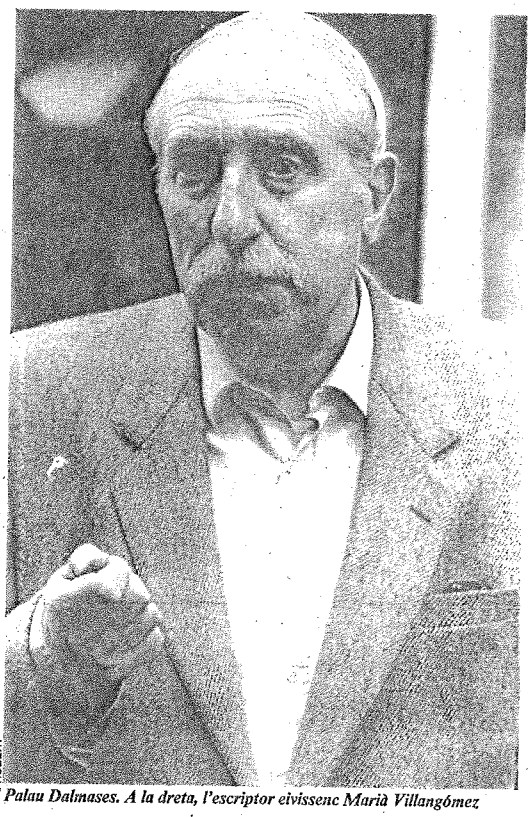

ROBERT

Llompart, a l'esquerra, comenta la personalitat del guardonat durant l'acte celebrat ahir al Palau Dalmases. A la dreta, l'escriptor eivissenc Marià Villangómez

Un premi pràcticament sobrer

Llompart va subratllar la doble dimensió del treball del guardonat, com a creador i com a promotor d'iniciatives d'interès col.lectiu, dues coses que avaleņ amb escreix la decisió de donar-li el premi. Va opinar que Villangómez té prou prestigi personal a Eivissa i que, en aquest sentit, el premi era pràcticament sobrer. Va afegir, però, que el fet que per primer cop hagi estat premiat un escriptor eivissenc pot estimular la gent que allí s'esforça a difondre la cultura dels Països Catalans: "Dos escriptors illencs havien rebut abans el Premi d'Honor (Francesc de Borja Moll, el 1971, i el mateix Llompart, fa set anys), però és important —va dir l'escriptor mallorquí— que el premi hagi estat concedit aquest cop a un escriptor d'Eivissa. Les illes són tres països completament diferents i, en realitat, Marià Villangómez té més contacte amb Barcelona que no pas amb Mallorca".

Des de fa vint-i-sis anys, Marià Villangómez no escriu poesia de creació: "Vaig escriure poesia meva des de l'any trenta-tres fins al seixanta-dos o el seixanta-tres i des de llavors faig traduccions de poesia. He traduït Yeats, Keats, Apollinaire i, darrerament, Thomas Hardy". Els últims anys ha treballat sobretot en la seva obra en prosa de no ficció. No escriu obres de ficció perquè "em sembla que no és el meu camp i crec que no hi serviria".

Actualment treballa en una obra en prosa que li agradaria de titular *Els llocs viscuts*. "És un llibre —explica— de records i evocacions, però no autobiogràfic, no està estructurat segons un ordre de temps, sinó que són records basats en llocs concrets, d'aquí el títol. Fa temps que hi vaig treballant i m'agradaria dedicar-hi força temps aquest estiu". Actualment té setanta-sis anys i, diu, "ja estic jubilat de tot, però encara ajudo en el que puc a l'Institut d'Estudis Eivissencs, en publicacions de llibres i preparacions d'estudis".

Entre les seves obres més significatives ell destaca un llibre en prosa, *L'any en estampes* (1956, 1975), i quatre de poesia: *Els dies* (1950), *Els béns incompartibles* (1954), *Sonets de Balansat* (1956) i *El cop a la terra* (1962). En la seva producció literària s'ha caracteritzat per un ús molt mesurat de les formes balears. "He escrit obres de totes maneres —puntualitza—. Algunes obres de teatre i textos sense importància els vaig escriure en català d'Eivissa, i després he escrit de les dues maneres, la meva poesia i les traduccions poètiques les he fet en el català més generalitzat i en altres obres he utilitzat algunes formes balears".

Després d'una important tasca com a animador cultural a Eivissa, on va promoure classes de català i va escriure un *Curs d'iniciació al català*, veu la situació cultural de l'illa amb algunes reserves: "Hi ha molta gent jove que treballa i molts professors que ensenyen la llengua als instituts, però jo diria que al mateix temps que hi ha més gent que mai que estudia la llengua, el seu ús és més fluix que mai."

El jurat no va revelar els noms que havien estat sobre la taula ahir a la tarda, quan els seus membres van reunir-se a la seu d'Òmnium Cultural per atorgar el premi. "No hi ha cap novetat en aquest sentit —va puntualitzar Llompart—, són les personalitats que tothom suposa i que, a més o menys llarg termini, acabaran per obtenir el premi".

El jurat, que es renova per terços cada dos anys, era format aquesta vegada per Heribert Barrera, Antoni Ferrando, Ramon Folch i Guillén, Josep Maria Llompart, Manuel Mundó, Miquel Porter Moix, Artur Quintana, Miquel Tarradell i Josep Vallverdú. El premi serà lliurat dijous vinent, dia 11, a dos quarts de vuit del vespre a la seu social d'Òmnium Cultural a Barcelona.

Trenta anys de dedicació a la poesia

Marià Villangómez i Llobet va néixer a Eivissa el 1913 i va començar el cultiu de la poesia en la seva adolescència. Publica els seus primers versos al mateix temps que obté la llicenciatura en dret per la Universitat de Barcelona el 1933. El 1938 va ser destinat al front i, acabada la contesa, va abandonar els estudis de Lletres i va seguir la carrera de Magisteri.

Va exercir com a mestre durant vint-i-cinc anys, entre el 1942 i el 1967. La seva obra poètica parteix del paisatge i els homes de les Pitiüses per arribar a una meditació sobre temes universals. Els seus llibres de poesia són *Sonetos mediterráneos*, escrit en castellà el 1945, *Terra i somni* (1948), *Elegies i paisatges* (1949), *Els dies*, (1950), *Els béns incompartibles* (1954), *Sonets de Balansat* (Premi Cantonigròs 1955), *Ceguesa de l'estel* (1956), inclòs a *La miranda* (1958), *El cop a la terra* (1962), que inicia un vessant més realista, *Declarat amb el vent* (1963), *Antologia poètica* (1969) i *Elegies i paisatges —terra i somni—* (1972). Ell mateix ha definit el fet d'escriure poesia com "una manera de comunicar-se, d'aprofundir, de formular interrogants". Ha publicat nou llibres de poesia i nou més de versions poètiques, principalment d'autors anglesos i francesos.

La desapareguda editorial Els Llibres del Mall, en col.laboració amb la Caixa de Balears, va iniciar el 1987 la publicació de la seva obra completa, formada per onze volums. El mateix any va rebre la medalla d'or de la comunitat autònoma de les Balears.

A més de la poesia i les versions poètiques ha publicat llibres en prosa, sovint dedicats a Eivissa i la seva gent en títols com *Llibre d'Eivissa* (1957) i *Eivissa. La terra, la història, la gent* (1974). És autor també de nombrosos llibres, opuscles i obres i adaptacions teatrals, en ocasions firmades amb el pseudònim Marc Arabí. També ha escrit un *Curs d'iniciació al català* destinat als eivissencs.

La presència humana a l'illa

Si no hagués estat per Marià Villangómez no hauria conegut Eivissa. Vull dir que l'illa hauria estat per a mi la més hippie, *la més* ad-lib, *la més cosmopolita de totes les illes del món; és a dir, la més manipulada, la més perduda. Però quan hi vaig anar per primera vegada, ara fa vint anys, jo ja sabia allò de:*

Ardència de llum presa
damunt la terra immòbil.

O sigui, que quan vaig conèixer Eivissa, per a mi, a més dels hippies *i tota la pesca, ja hi vaig veure una:*

Ampla porta d'oreig.
Il.limitat auguri.

Em felicito, doncs, que li hagin donat el premi d'Honor; i només lamento que no l'hi haguessin donant abans, perquè és un home que ha sabut donar a Eivissa, i als Països Catalans, el millor de si mateix, que és molt. I ho ha fet sense protagonisme, des de darrera la porta.

El vaig conèixer quan el Congrés de Cultura Catalana. Vaig anar a ca seva encongida, petita i desvalguda com Formentera. En Villangómez era massa per a nosaltres i, tanmateix, va resultar tan poc; vull dir que jo m'hi hauria quedat més temps, amb ell, escoltant-lo, gaudint de la seva serenor i, alhora, del seu dolor per una illa que ja li prenien.

No crec que ell ho recordi, això, i és ben normal. Quantes noies i nois no havia rebut, ell, aleshores! Quantes coses no havia contat, personalment, amb la timidesa dels qui no cal que ho siguin.

Li vaig dir que coneixia Eivissa per la seva poesia, i que això m'havia servit de molt per evitar creure que era la més internacional de les illes. No sé si va riure. Perquè és poca la presència humana per a tanta vastitud...

Maria-Antònia Oliver